

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“, a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általános a katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.) XIII. Leó pápa Zichy Náador grófhoz, 1895. márc. 6-án.

Előfizetési árak: Egész évre 5 frt., félévre 2 frt. 50 kr., negyedévre 1 frt 25 kr. — Egyes szám ára 5 kr. Előfizethető a kiadóhivatalban és minden megyei postahivatalnál.

Felolós szerkesztő:
Németh Ödön.

Megjelenik hetenkint 2-szer: szerdán este és szombaton este. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székesfejérvár, Kigvá-utca 9. szám. Hirdetések helyenként 50 kr. Bélyegilleték külön 30 kr.

A közgyűlés.

A város legközelebbi közgyűlése május 31-én, hétfőn lesz.

Mióta a városház belélete nyilvánosan tárgyalatik és a város polgárságának tudomására jutottak azok a visszafélések, melyeket egyes tisztviselők a város és egyes polgárok kárára elkövettek, azóta a közhatalosság fokozott érdeklődéssel tekint a városi közgyűlések elé.

Nem ok nélkül. Amióta nyilvánvalóvá lett, hogy évtizedeken át törvény és igazság ellenére milyen dolgok történtek a városházán, a bizalmatlanság egy nemével tekint a polgárság a városi közgyűlésre, mert nem egészen alaptalan a vád, hogy ha gyöngy volt is a polgármester befolyása alatt álló klikk-uralommal szembezállani régebben, most azonban mindenki joggal elvárhatja azt a közgyűléstől, hogy visszanyervén erejét és hatalmát mindent elfog követni arra, hogy teljesen s a polgárság érdekeinek és óhajának megfelelően rendezze a viszonyokat. De éppen azért, mert a mult erre nem nyújt biztosítékot, izgatottság fogja el a kedélyeket minden közgyűlés előtt, mindig bizonyos meglepetéseket várnak, az akaratérőnek olyan kétségtelen jelét, melylyel igazolja azt, hogy ma már megérdemli a polgárság bizalmát és becsületét.

A városházi dolgok leleplezése óta két közgyűlés volt. Sajnos láttuk ugyan fellobbanását néha a haragnak és elkese-

redésnek, de a törhetlen s a minden nehézséggel szembezálló vasakaratot nem láttuk még egy izben sem sorompóba szállani a város érdekében. Pedig az ilyen mélyen fekvő s az egész szervezetre kiható betegséget holmi tessék-lássék intézkedésekkel meggyógyítani nem lehet. A holttest izmait a villanyozás meg-megrándítja, de életre nem kelti többé soha. Fölkell tehát hagyni a korhadt hajóznak örökös foltogatásával, mert ki fog törni a folt mellett, de jó nem lesz belőle soha. Azt az átkos rendszert, mely a várost tönkre tette, ne akarják villanyozási kísérletekkel életre kelteni; — a közvélemény leszámolt e rendszerrel, kivégezte, az többé lábra nem állhat. De ne igyekezzenek egy-két bűnösél végezni csupán s a többit hagyni, hadd garázdálkodjék tovább. Az ilyen orvoslás használhat ideig-óráig, de pár év mulva talán még erősebben rohanja meg a betegség az egész szervezetet. Használják fel a mostani alkalmat és reformálják nemcsak rendszerében, hanem személyzetében is az egész városházát. Tudjuk azt mindannyian, hogy egy rothadt szálló-szemi rövid idő alatt elrontja a legegészségesebb furtót is. Egy bűnös maradjon csak benn a városházán és ez az egy lassanként becsempészi a corrupeziót ismét a közigazgatásba.

Ha hozzáfogtunk egyszer a viszonyok javításához akkor ne álljunk meg a feleuton, hanem fejezzük be a munkát egészen. A tegyelmi választmány gyöngesége meg-

kell hogy szülje a reactiot; a közgyűlésnek drákói szigorral kell hogy ennek ellenében föllépjen, és erélyes föllépésével kell, hogy elégtételt szerezzen a megbánott polgárságnak.

A hétfői közgyűlés ezenkívül is érdekessé és nagy fontosságúvá válik az által, hogy Havranek József polgármester ez alkalommal fog állásáról lemondani, illetve nyugdíjaztatását kérelmezni.

A tárgysorozatban meglepetésünkre nem találtuk felvéve ezt az érdekes pontot. Azt hisszük azonban ez véletlenül maradt ki. Ezt kell hinnünk! A polgármester ugyanis egy hónappal ezelőtt kijelentette, hogy a májusi közgyűlésen nyugdíjaztatását kéri *Julius elsejétől*. Ez elhatározását *becsületességére visszavonhatlanak jelentette ki*.

Voltak már akkor igen sokan, a kik, kételkedve fogadták ezt az ígéretet s nem akartak hinni a polgármester becsület szóra adott ígéretének sem, voltak sokan a kik akkor komédiának jelentették ki az egészet.

Mi azonban ezt nem hisszük. A szavakkal lehet játszani s a polgármester tud is hozzá, de a becsület szóval, még a legutolsó polgár sem játszhat, mert környezete megveti és kiküszöböli érte. Az adott becsület szó, társadalmunk felfogása szerint, annyira kötelező, hogy a polgármesternél sokkal szerényebb állásban levő férfiak is föbe lövik magukat, ha becsület szavukat beváltani nem képesek.

Minns ur és unokatestvére.

— A „Fejérmegyei Napló“ tárcaja. —

Angolból fordította: P. J.

Minns Agoston ur agglégény volt, a negyvenes évek elején, mint ő mondá, az ötvenesek elején barátainak hiteles jelentései szerint. Rendkívül sokat adott külsőjére és e mellett egész életmódja a lehető legegyszerűbb és a legelvonultabb volt. Rendes barna kabátot viselt, a legcsekélyebb gyűrődés nélkül, világos nadrágot, melyen még nagyító tüveggel sem lehetett volna egyetlen pecsétet sem felfedezni. hóféh, merev inggallér és kifogástalanul kifényesített cipőket: barna selyem esernyő elefántcsont foggantyúval, eiválhatatlan kísérője minden kimenetelén, egészítette ki toilletjét.

Minns ur könnyvívó volt Somerset-Houseban, vagy mint ő magát helyesebben kifejezte. „ormányhivatalnok.“ Ötszáz font sterling évi járadékot kívül igen tisztességes fizetést húzott, mely őt évről őt évre emelkedett. Husz év óta, hogy csinos lakása volt a Tavistock-utczában, házigazdájával örökös perpatvarban élt s minden évnegyed első napján felmondott, hogy másodikik már visszavonja felmondását.

Az élő-lények két nemét halálból gyűlölte: az ebeket és a gyermekeket. Nem lehetett egyenesen állítani, hogy bárdolatlan, zsörtölődő, avagy szivtelen lett volna, de egy eb megmérgezését s egy gyermek megfojtását bármikor különös meglepéssel s kéjes közörséggel tudta volna végig nézni.

Minns Agoston urnak Londonban avagy környékén nem voltak rokonai, unokatestvérét, Budden Oktávot kivéve, kinek fiaskáját a külső tisztesség kedvéért kénytelen volt keresztívre tartani: keresztfiát azóta azonban sohasem látta, mert Oktáv apót sehogy sem tudta megemésztetni.

Budden Oktáv szerencsés spekulációk által a gabnakereskedésben könnyen és gyorsan jómódúvá lett s nevével és egyetlen fiával egy szerény, lakályos házikóban telepedett meg Stamford-Hill külvárosban.

Egy szép este, midőn csevegve együtt ült a házaapár a verandán, míg a reményteljes magzat cserebogarak fogásával és kintzásával foglalkozott, Minns bácsira került a társalgás, az ő 500 font sterlingjére, az ő keresztapására és a kis Elek erényére. Budden asszony komolyan oda nyilatkozott, hogy az örökséggel kecségető vén nagybácsit minden kiállhatatlansága daczára melegen fel kell karolni; tartoznak ezzel gyermeköknek, — nem tudhatja az ember, stb.

— Nos legyen! majd megtöröm egyszer a jeget, — mondá Budden ur, és felzavarta az előlvadt czukrot puncsában, — meghívom Minnst vasárnap eoédre. Mit mondasz hozzá?

— A lelkemből beszélsz, — felelé Budden asszony; — csak irj azonnai meghívót. Adja az ég, hogy bele harapjon és kijöjjön hozzánk. Ki tudja, talán megkedveli a kis Lekszit s stestál neki egy szép összeget.

— Valóban fiam neked igazad van, — fe-

léle Budden ur elgondolkozva. — Legjobb lesz, ha magam felkezesem, és meghívom hozzánk.

A mint Minns ur másnap reggel kényelmesen reggelizett s majd egy falat kétszer-szüllet harapot, majd ismét a reggeli lapba vetett egy tekintetet, melyet naponta a czimtól a nyomdász nevéig olvasott, megszólalt a csegettű s kis vártatva a szolgáló lépett be, névjegyet nyújtva át neki, melyen nagy kövér irással „Budden Oktávus, Amália-villa, Jegenyefasor, Stamford-Hill“ állot nyomtatva.

— Budden? — mondá Minns ur megütözve, — Budden? Ugyan mi az ürdög hozza ide a csutakot? Mond, hogy még alszom, vagy hogy elmentem hazulról s valószínűleg nem is jövök — vissza; mond — óh mond, a mit akarsz, csak hagyd lenn, hogy ne jöjjön a nyakamra.

— De kérem, az az ur már jön fel, — mondá a szolgáló, és már hallani lehetett egy pár új durva csizmát a lépcsőn nyikorogni és dübörögni, a mellett pedig valami tipegő zürej, melyet egyáltalában nem tudott Minns magának megmagyarázni.

— Hm — hm! Undorító! — Nos, bo-

csásd be. Az ajtó föltartat s szaglálva betoppant egy nagy bozontos eb, villogó szemekkel és elvágott farkkal. Ezt nyomon követte a tulajdonos ur. A tipegő talány meg lön oldva: iszonyu megoldás! Minns Agoston ur felugrott a reggeli-asztaltól és széke mögé retirált.

— Nos, hogy vagy, vén fickó? — kiáltá Budden. becsapva az ajtó, hogy findzsák, szil-kék csőrömpölte. Állandóan rémitő póriás

A férfias ígéret köreletlen voltát a kik ismerik, azok előtt ismeretlen a becsületszóra tett ígéret; ezt csak is azoknak kell igénybe venni, a kik egyóni jellemükkel ellenkező ígéretet tesznek s a kiknek szavában s ígéretének őszinteségében jogosan kételkedni lehet. De ha becsületszavának elvesztéséért egy kis hivatalnok föbe lövi magát, — maradhat-e a város élén egy olyan ember, a ki becsületszavát megszegte?

Nincs ember, a ki ez eshetőséget föl is tételezhethné s annál kevésbé tehetjük ezt fel a polgármesterről, a ki okos is, óvatos is. Nem tehetjük föl ez eshetőséget annál is inkább, mivel egyik előkelő állású uriember, a ki egy hónappal ezelőtt a polgármester ígéretének fültanuja volt, annyira kétségtelemnek tartotta ez ígéret komolyságát, hogy akkor már kijelentette becsületszavára, hogy ha a polgármester e becsületszóra tett ígéretét be nem váltja ő fogja ezt föle a nyilvánosság előtt követelni. Ez az uriember pedig megfogja tartani, a mit ígért!!

Ezeket nem a polgármesternek mondtuk el, hanem a nagyközönségnek megnyugtató végett, a melynek körében izgatottan várják a májusi közgyűlés fejleményeit. Legyenek nyugodtak, a tárgyszorozathól vélellenül hiányzik a polgármester lemondása, a mely a májusi közgyűlésen okvetlenül be lesz jelentve.

Egy másik verzió is tartja magát a polgármesteri lemondásra vonatkozólag. E verzió szerint a polgármesternek egyik ellenlábasa van, — éppen a polgármester által — felkérve arra, hogy a nyugdíjaztatást a közgyűlésen tagadja meg, azzal az indokollással, hogy a jelen viszonyok között a polgármesternek kötelessége állásában megmaradni, addig míg nem hozta rendbe a városházát. Ez az indokollás olyan lesz, mintha ez a polgármester ellen irányulna, valójában pedig annyihid akar lenni, a

melyen a polgármester hivatalába visszaterhetne. A másik ok, a mi e felszólalásnak alapját képezi az, hogy valakinek a polgármesterkedése nincs kellőleg előkészítve s azért Havranak Jószefet megakarná egy klikk tartani a jobb időkig.

E verziót ostobaságnak tartjuk és komoly ember nem hiheti el. Első sorban azért, mivel a polgármesternek visszavonhatlan az elhatározása, hogy nyugalmába megy. Ezt becsületszóra fogadta s becsületszava alól sem ő, sem más fel nem mentheti.

De nem hihetjük komolyan azt, hogy a polgármestert bárki is merné a polgárság óhajával ellentétben, ha mindjárt ilyen ravasz indokollással is, megtartani akarni. Mindenki érzi, mindenki tudja, hogy a polgármester minden dologért első sorban is felelős és a polgármesternek *mennie kell*, ha a városban új korszakot akarunk teremteni; — mennie kell, mert jól tudja mindenki a közmondás igazságát, hogy „Fejétől . . . . . stb.“

És ha mégis akadna olyan szerencsétlen ember, a ki a polgármester megmaradását hangoztatná bármely indokollással, abban az esetben jusson eszökhöz a törvényhatóság tagjainak, hogy az az ember nem a város, nem a város polgárságának érdekében, hanem magán-érdekek előmozdítására szólalt fel.

Két közgyűlés volt már, mióta a városházán megindult a bűnös rendszer bomlása. Egyik közgyűlésen sem láttuk olyan nagynak, olyan erősnek olyan függetlennek a törvényhatóság tagjait, a melyeknek mi és a város lakossága látni óhajtott volna. Itt az ideje, hogy egyszer már úgy lépjen fel a képviselő testület, mint ura a városnak. Intézője annak sorsának és kérlelhetetlen bírójának a bűnösöknek.

A múlt héten, a fegyelmi választmány határozata nyomán keletkezett nagy izga-

lomban egy terv hangzott végig a városon: „Népgyűlést kell tartanunk!“

A tervet a higgadtabbak tanácsára elejtették, *de nem végleg!* A törvényhatóság közgyűlése annak magatartása fogja meghatározni, hogy vajjon bizhatunk-e a város képviselő testületébe, avagy a város minden polgárának akcióba kell hogy lépjen?

Legyenek azért a közhangulatnak, a város összes polgársága érzelmeinek híi kifejezői, s ne kényszerítsék bele a város polgárságát, hogy népgyűlésen keresen orvoslást a sérelmekre.

A népgyűlés nagy izgalmakkal járna, s az általános elkeseredés puskaporos horodójába a népgyűlés folyama alatt belé eshetnek az a szikra, a melynek nyomán pusztító robbanás következne be.

A nép haragját fellehet idézni, de irányítani, s rettenetes utjában feltartóztatni lehetetlen. Azért legyen a törvényhatóság kérlelhetetlen bírójának ez uttal az egész rendszernek, és taktikázásból ne tartson meg senkit a városházán!

Jól vigyázzanak, mert a következményekért önök a felelősek.

A városházáról.

A városházán — ha lehet — még nagyobb érdeklődéssel tekintenek a közgyűlés elé, mint a polgárság körében. Mindenki kíváncsian várja a polgármester lemondását s elmondhatjuk, hogy a menyinyire félnek elmenetelétől a *bűnösök*, annyira örvendenek neki a *becsületes* tisztviselők, a kik valamennyien megváltásnak tekintik azt a napot, melyen Havranak polgármester örök időkre kivonul a városházáról.

A félelem és reménykedés ez izalmába koronkint érthetetlenül csendül bele a polgármesternek egy-egy kijelentése, a mely a távol jövőre vonatkozik, s a mely jövőről azzal a határozottsággal beszél, mintha ő akkor is ott lenne a városházán, mint polgármester. Azt

fenhangon beszélt s tiszser is ismételte ugyanazt. — Nos hogy vagy, mit csinálsz, vén medve?

Köszönöm, köszönöm, és te Budden? Kérlek, foglalj helyet, — hebegé Minns.

— Köszönöm, köszönöm, jól. Hogy vagy, hogy érzed magadat?

— Jól, nagyon jól, köszönöm, — viszonzá Minns, s kétségbeesett dühhel, rémülettel telve tekintett az ebre, mely felágaskodott a csinosan megterített asztalra s előlábával egy karaj vajjas kenyéret piszkált le a tányérról a szoba szönyegére, bekent oldalával alá felé.

— Oh, te köznivaló, nevetett Budden. Ládd, Minns, ahogy az ur ugy a szolgál; mindig mintha otthon volnánk. Pfuj! de forróság van derekasan meg is éheztem az uton Stamford-Hilltől egész idáig.

— Reggeliztél már? — kérde Minns bátorlalanul.

— Oh nem, még nem, vén ficzkó. Tervem volt nálad reggelizni. Ah, kérlek, szaporán egy eszébe teát s egy kis főtt sonkát, a mely mindig kitűnő tenálad! Minden teketória nélkül, én kényelembe csapom magamat nálad, azt hiszem, neked is legjobban tetszik így, tette hozzá nevetve s a főhéber asztalkendő csücskével elkezdte a port leverni csizmáiról.

Minns csöngtetett s megpróbáit mosolyogni. — Pokoli meleg van ma, — folytató Budden s tenyerével törölte a verejtéket homlokáról.

— Hogy vagy öregecském? Kitűnően konzervárod magadat szavamra!

— Azt hiszed? — felelé Minns s egy második mosolyt kísérelt meg.

— Istenemre, igen!

— Buddene asszony és a kicsike — hogy is hívják? Jól vannak mindketten?

— A Lekszimet akarod mondani; minden esetre jól és vidorban. Nálunk Stamford-Hillben, tudod, a legjobban akarat mellett sem lehet beteg az ember.

Kis szünet állott be.

— Nem jobban izlenék neked a sonka, ha szépen a rostjai szerint metélnéd? — kérde végre tőle Minns oly érzelmekek, melyeket hasztalan kísérelne meg tolluuk ecsetelni; mert látnia kellett, hogyan vagdosta Budden minden szedelési rend megsértésével össze-vissza minden irányban az ő pompás piros sonkáját.

— Nem köszönöm, — felelé Budden bár közönytél és vastagbőrűséggel; — nekem jobban esik, ha így keresztben vágatom, jobban bele haraphat az ember. De — majd el is feledtem kérdeni, Minns mikor látogatsz már meg bennünket? Bizonyára jól fogod magadat nálunk érezni, majd meglátod. Sokat beszélünk erről az este Amáliával, a ki aztán — kérlek, még egy darab czukrot — így szólott hozzám: Hát nem beszélhetnéd rá a sügort, hogy átjöjjen hozzánk és — letakarodsz szem . . . . . kutya — tönkre teszi a függönyeidet, Minns, hobó!

Minns, mintha gálvántelep találta volna, felugrott.

— Mars, bolygas, mars! — kiáltá a boldogtalan Minns, egyuttal azonban tisztellettjes távol-ságban tartván magát a fogait csattogató bésztől; mert mint a reggeli lapban olvasta, csak a napokban fordult elő egy emarásból eredő vesztetési eset.

Számtalan „Mars ki!“ és „Ide!“ kiáltások után majd haragos, majd hízogó hangon, hosszas piszkálás után bottal, esernyővel és pálczával az asztal alá, végre idúttatva érezte

magát a komondor elfoglalt helyét odahagyni s egy utánsegítő rugással kitudszkoltatott az ajtón, ott aztán azonnal iszonyu ordítást kezdett s egyuttal változatosság kedvéért ugyan-csak megdolgozta körmeivel és fogaival az ujan fényezett ajtót, mely csakhamar ugy nézett ki, mint a vágó-deszka.

— Pompás komondor egy falusi lak számára, — jegyzé meg Budden, rá sem hederítve a képből egészen kikelt Minnsre, — a finom élethez azonban nem való. De bátya, mikor jössz hát Stamford-Hillbe? Kosarat el nem fogadok, határozottan semmi kosarat. Lássuk! Ma csütörtök van. Kijössz hozzánk vasárnap? Ót óraker ebédelünk. Kérlek, semmi nem!

Sok kérés és erőszakolás után végre igent mondott a sanyargatott házigazda s szavát adta, hogy jövő vasárnap pontban öt óraker ott lesz az Amália-villában.

— Nos, figyelj és jegyezd meg jól magadnak az utat és az irányt, — mondá Budden. — Az omnibus minden félórán indul a „Virágcserep“ elől a Bishopsgate-utcában. Amint aztán a „Fehér hattyú“ előtt megáll, kiszállsz belőle. Közvetlenül magad előtt látsz egy fehér házat —

— Mely a te házad, értem, — szakítá őt félbe Minns türelmetlenül, hogy a hosszú beszédet és hosszú látogatást megkurtítsa.

— Nem, nem, az Grogus és társának nagy vasárnap-üzlete. Igen, mit is akartam csak mondani? Tehát elmegy a fehér ház előtt és mindig tovább, mindig tovább, míg már nem lehet tovább — ezt jegyezted meg — és azután balra fordulsz, különböző istállók előtt el, — no jó! Mindjárt jobb oldalod egy hosszú kökerítés húzódik el, melyre nagy betűkkel fel van festve:

azonban mindenki sejti, hogy ha a polgármester ezuttal is komédiázott volna a közvéleménnyel, hogy akkor, a személye iránti elkeseredés és gyűlölködés még elementárisabb erővel törne ki és a botrányokat s az izgalmat beláthatatlan időkre állandósítaná.

E vegyes érzelmek között nem kis szorongást idézett elő lapunknak legutóbbi száma, melyben kilátásba helyeztük, hogy a városháza egyik tisztviselőjének nekrológját fogjuk megírni. Ki lesz, a ki a sok közül sorra kerül? — ez az aggasztó kérdés nyugtalanít sokakat. Nos kielégítjük kíváncsiságukat:

Paulovits ténsur!

Ezen a néven ismeri az egész város Paulovits Ferencz volt katonai nyilvántartót, most helyettes közgyámot. A külső körülmények arra mutatnak, hogy az életben rendkívül szerencsés volt. Örökölt szüleitől egy házat, mely nem ért többet pár ezer forintnál s olyan jól gazdálkodott, hogy ma már közel jár a százezer forintos vagyonhoz. Ő úgy indokolja ezt a mesés szerencsét, hogy a bürzén nyert. És ez mutatja legjobban, mennyire szerencsés ember, mert mi eddig mindég csak arról hallottunk, hogy a bürzén játszó közönséges emberek tönkre mentek. Eddig azt tudtuk, hogy a bürzejáték csak a bankároknak, a pénzembereknek hoz hasznot, de a szegény ember bürzeszerencséről nem hallottunk soha. — Paulovits az első, a ki az ellenkezőről győz meg bennünket.

Hogy általánosan „Paulovits ténsur“ a neve, annak az a magyarázata, hogy évtizedeken át volt a város katonai nyilvántartója. Eddig azt hittük, hogy ez az állás egy igen szerény kis hivataloska, olyan iskolát nem végzett ípsék asiliuma, alárendelt kezelő személyzethez tartozó emberek hivatala, a kik örvendenek, hogy a hivatal révén egy darab száraz kenyérhez jutnak. Paulovits kalácsot is szerzett vele, de sőt szállókat és sok más egyéb közt hatalmat a szegény emberekkel szemben. Több évtizedig vezette a katonai nyilvántartást

és ez idő alatt a katonakötelesek megtanulták, hogy a főispán nagy ur ugyan, sőt lehet ur a polgármester ur is, de a legnagyobb ur valamennyi között a „Paulovits ténsur.“

Ezelőtt egy hónappal felhivták a többek között Paulovits Ferenczre is a polgármester figyelmét, mint a közönség visszaélésekkel gyanúsit. A polgármester azonban ravasz volt, akárcsak Éva úsanyánk, a ki Ádammal kóstoltatta meg a tiltott fának gyümölcsöt, akinek azután a falat torkán akadt.

Szegény tisztí főügyész, a ki soha nem ellenőrizte a katonai nyilvántartó hivatalát, meg lett bízva azzal, hogy tegyen javaslatot Paulovits kérvényére vonatkozólag, a melyben egy ur „a ki nem fél“ fégyelmi vizsgálato: kér maga ellen azért, mert a „Fejérmegyei Napló“ elég vakmerő volt, őt is kiírva azok között, a kiknek hivataloskodásával a közönség nincs megelégedve. És szegény tisztí főügyész „mi teltetett tőle“ — bizonyítékot óhajtott kérni a „Fejérmegyei Napló“ szerkesztőségétől, hogy merre vezetessék a vizsgálat. A polgármester azonban jól tudta, hogy mi mennyire ismerjük őt és milyen magas fokú bizalommal viseltünk jubilláris működése iránt s azért mellőzte az ügyész okos indítványát jelentette a közgyűlésnek, hogy Paulovits ellen nem lehet megindítani a fégyelmi eljárást. Hiszen az egy nagyon jeles ur, a kiről a jubilláns polgármester csipetnyi visszaélést sem tud, tehát nem is indíthatja meg a vizsgálatot.

No lám, és mondja valaki, hogy a polgármester polgármestereké való, mikor 25 éve jár mindennap a városházára és nem ismeri a saját vezetése alatt álló hivatal annyira, mint a „Fejérmegyei Napló“ szerkesztője, a ki alig volt háromszor a városházán és sem a katonai nyilvántartót, sem annak hivatalát soha sem látta. Nem csoda ez. Igen tisztelt városi polgárság, ez csak következetesség a tudatlanságban. Hiszen Hegyiről, Seidelről sem tudott a polgármester annak idején semmit és meg volt lepetve, mikor mi felvilágosítottuk őt, — miért

tudott volna többet Paulovitsról? Egy bizonyos kegyencz hölgyről talán megtudná mondani a polgármester ur azt is, hogy milyen szabású ruhákat visel, — sőt talán rejtettebb dolgokban is adhatna felvilágosítást, — de hogy a tisztviselői mit csinálnak a hivatalukban és a hivatalukkal, — az már igazán nem tartozik ő Nagyságának gondjai közé, a ki egész életén át jobban figyelembe vette, hogy milyen változások vannak a női mider-dívat terén, mint azt, hogy minő visszaélések folynak a gondjaira bizott város hivatalos helyiségében.

Igazán ilyen körülmények között jogosan kérdezhettük mire való a polgármester, ha nem arra, hogy ellenőrizze a város adminisztrációját?

Akkor inkább indítsanak városi költségen egy lapot, melynek szerkesztője legyen kötelezve arra, hogy ellenőrizze a hivatalnokokat. Ez esetleg még haszonnal is járna s eredményes is lenne, — míg így ezeket dobunk ki azért, hogy bizonyos hölgyek hatóságilag istápolitassanak.

Paulovits ténsurra vonatkozólag a következőket mondhatjuk az érdeklődőknek:

Mint katonai nyilvántartó, ha valakit a katonai hatóság egy-két napi elzárásra ítélt jelentkezés vagy az ellenőrzési szemle elmulasztása miatt, Paulovits nyilvántartó, „a ténsur“ maga elé citáltá és kihirdette előtte rettentő hangon az ítéletet. Egy nap, két nap, — négy napi elzárás!

Ne méltóztassanak azért megjegyni, — a nyilvántartó ur tulságos kegyes volt. Egyezkedett!

Ha a büntetés alá kerülő ember szegény volt, akkor munkáltatta valamikép a szülőben. — mert tudvalevő, hogy nagykiterjedésű szülői vannak!

Ha vagyonosabb volt, akkor trágját hordatott az elitelttel.

Ha pedig szegény se volt, lova se volt, akkor kiegyezett vele 2-4 forint pénzbeli büntetésben.

Hát hiszen a szülő művelés igen szép

„Tessék az ebektől óvakodni!“ — Minns összeborzadt. — Menj végig a kerítés mellett mint egy száz lépést, akkor aztán minden gyermek megmutatja neked az Amália-villát.

— Jó, jó; köszönöm; Isten veled!

— És aztán légy pontos, kérlek!

— Mindenesetre, bizonyos lehetsz róla!

— Apropos, Minns; megkaptad ugye névjegyet?

— Igen, nagyon köszönöm!

Végre-végre ajánlotta magát Budden, és Minns a legkülönfélébb érzelmekkel várta a közelgő vasárnapot.

Az meg is jött és sötétkék napos égbolt terült el a város fölött. Utcákon és köztereken vidám csoportok hullámoztak a legkülönfélébb fűdüléseket és szórakozásokat keresve maguknak. Nem úgy Minns ur. Boszusan s verejtékben furdóva ügetett végig az utcákon, mert kissé megkészt. Szerencsére még egy omnibusz állott a „Virágcserep“ előtt, és a kocsis biztatására, hogy három perc múlva okvetlenül indul, mint azt a parlamentari rendelet előírja, nyugodtan beült Minns.

Egy negyedóra múlva anélkül, hogy megmozdult volna a kocsi, Minns ur már hatodszor nézett órájára.

— Kocsis, indul vagy nem? — kiáltá boszusan, félig kihajolva a kocsiablakon.

— Tüstént! — vizsonzá az, kezeit két zsebébe temetve a sietésnek minden jele nélkül.

— Bill, vedd le a pokrócot a lovaktól!

További öt perc mult el. Akkor a bakra hágtott a kocsis, körülnézett magas üléséről s minden elmenőt beülésre unszolt.

— Kocsis, ha tüstént nem indul, kiszállok! dörgött Minns, ki már derekasan elkészt s

régen lemondott a reményről, hogy idején Stamford Hillbe érjen.

— Azonnal! — vizsonzá a kocsis s valóban néhány husz lépésre tova dözögött a jármű, hogy aztán megálljon. Minns egyik sarokba húzta magát s átengedte magát sorsának, midőn egy gyermek, annak anyja, egy nagy skatulya és egy esernyő lettek utításai. A gyermek mindjárt bizalmasodni kezdett, apjának tartotta Minnst s minden áron az ülébe akart ülni.

— Maradj csendesen, szivecském, — csilapítá a boldog anya a szeretet heves kitöréseit, melyeket a kicsi Minnsre pazarolt, s midőn kézzel-lábbal hadonázva őt minden erővel ölegetni akarta s játszani szeretett volna vele, — maradj csendesen, szivecském, az nem a te papád!

— Hál' Istennek, hogy nem vagyok az, — gondolta Minns magában és ez volt az első vizsgálató gondolat, mely ma reggel óta felderíté kedélyét.

Miután fel lön világoztva a kicsike az iránt, ki nincsen előtte, más módon igyekezett az idegen „nagybácsi“-val megismerkedni; elkezdte rugdalmi Minns ur világos, vadonat új nadráját piszkos lábaival s a mama esernyőjével. Így tölté el gyermekek ártatlanságával az ut unalmas hosszúságát.

A mint megérkezett a szerencsétlen Minns a „Fehér hattyúhoz“, elszörnyűködve látta, hogy már egyneved hatra. A fehér ház az istálló, a hosszú kökerítés a kutyára való figyelmeztetéssel nagy gyorsasággal lön hátrahagyva s pár pillanat múlva lihegve ott állott Minns ur egy sárga téglapílet előtt, zöld ablakrámkákkal; a ház előtt kert húzódtott el piczike, kerek és két piczike háromszögű virágágygyal, rajtok

egy orgonabokor, husz-harmincz piros tulipán és százsorszép-bokrok. Az Amália-villa tulajdonosának izléséről továbbá két kő Cupido tanuskodott, melyek a bejáratól jobbra-balra két kis, osztriga-kagylóval díszített cseppkő-domboskán kuczorogtak. Minns csöngtetett. Egy vörösféjű subancz úcska egyenruhában, hosszú gyapotharisnyákkal, tárta fel az ajtót. Kalapját, felöltőjét átvette az érkezőnek s egy hátsó szobába vezette őt, korlátlan kilátással egy tuccat tűzfalras a szomszéd házak udvaraira.

A szokásos kölesönös bemutatások után a vendégek az asztal előtti rendkívül unalmas időt élénk társalgás híján torokköszörüléssel, köhögéssel és orrfúvással töltötték; megjelent végre Buddenné asszony s asz'alhoz hivta vendégit. Általános felkelés és újabb nagy udvarlás. Minns ur lovagiasan karját nyujtá a ház urnójének, hogy a szobaajtóig kísérje, miután a lépcső ez udvariasság folytatására fájdalom nagyon is szűknek bizonyult.

Asz'alhoz ültek és ettek, a mint ily körülmények közt rendszerint enni szoktak. A kések és villák zörgése s a társalgás zümmögése közepette fel-felhangzott Budden hangja. Midőn egyik-másik barátját ivásra nógatta s örömet fejezte ki a fölött, hogy házánál lát-hatja őt. Buddenné asszony pedig tekintetével és intésekkel dirigálta a felszolgáló szellemeket, mialatt arczáról a hőmérő higanyoszlopának minden foka a „zivataros“-tól a „napos“-ig le volt olvasható. A csemegéhez a bor és a szokásos nyálinságok mellett a háziasszony egy sokat jelentő intésére behozták a kis Lexit is s a mama magasztaló szavai és amaz értelme után, hogy illedelmesen viselje magát, bemutatták berezstapjának.

dolog! Mióta a filoxera beleütött, azóta mi is alaposan foglalkozunk vele! De hogy a hadkötelezettséget a szőlők rekonstrukciójai körül lehetne érvényesíteni, ez sem Barossnak sem Wekerlének nem jutott észébe, — ez Paulovitsnak érdeme, hogy felfedezte.

A törvény — törvény! A jogérvényes ítélet pedig végrehajtandó, ezt mondja a törvény. Igen, de Paulovits ténsur másképp magyarázza.

Ha az illetőt a szőlőben munkára felhasználhatom, akkor minek töltse dologtalanul az idejét a börtönben. Jobb ha kimegy dolgozni a szőlőbe.

És igaz! És ezzel meg is volna oldva a büntetés sokszor nemzetgazdasági szempontból kifogásolt része. Mert a ki dolgozik, az használható tagja a társadalomnak, tehát azok az elzárásra ítélt bűnösök, amint Paulovits ténsur szőlőjében munkálkodtak, azonnal a társadalom használható tagjaivá lettek. Addig csak bűnösök, helyesebben vétkezők voltak!

Szép az egyezkedés, de kérdés, első nagy kérdés, hogy törvényes-e?

— Ez a dolog Hübnerje!

Hát bizony ez nagyon is nem törvényes dolog még az esetben sem, ha ez Paulovits ténsurra más különben igen hasznos dolog is. Nem törvényes dolog és büntetendő cselekmény, — így mondja legalább a büntető törvény 478. §-a, a mely hangzik a következőképpen:

A 476. §-ban megjelölt büntetést követi el s az ott meghatározott büntetéssel büntetendő azon közhivatalnok: a ki hivatali hatalmával visszaélve, azon célból, hogy valakit a törvényes büntetés alól elvonjon, a büntető eljárás körül hivatalos kötelességét elmulasztja vagy a büntető eljárás eredményének megfiúsítására célzó cselekményt vagy intézkedést tesz.

Ugyanazon büntetés alá esik azon közhivatalnok is, a ki azon kötelességét, hogy a jogérvényes büntető ítéletet végrehajtsa, a jelen szakaszban említett célból nem teljesíti.

Tehát a büntető törvény nem oly kegyes Paulovits ténsur iránt, mint Paulovits a vétkezőkkel szemben, mert az ő elnézését szigorúan

bünteti. A hivatkozott 476. §. ugyanis a hivatalos hatalommal való visszaélés büntetését állapítja meg erre az elnézésre és büntetésül három évig terjedő fegyházat ír elő.

Most már csak azt szeretnénk tudni hogy a polgármester csakugyan nem tudott a volt nyilvántartó felsorolt dolgairól, a melyekről az egész város tud? Ha egy kicsit utána járt volna tucatz számra szerezhette volna erre nézve az adatokat, mert a 30 éven belül volt hadköteleseknek egy harmad része volt ilyen módon Paulovitsal összekötötésben.

De arról sem tud a polgármester, hogy a hadgyakorlatok alól, hogyan lehetett szabadulni Paulovits regimije alatt? — Forduljon csak a katonasághoz, ott szerezhett kimutatásokat azokról a hadkötelesekről, a kiket évről-évre nem találtak meg, illetve behívó jegyüket nem tudták kézbesíteni.

Nem csak azt kell venni hogy Paulovits a büntetést elengedte, mert az is lehet, hogy büntetett minden alkalommal, mikor szőlőjében munkaerőre volt szüksége. Nyuzta, kiozta a város polgárságát, a mely fizette őt, hogy nagy terjedelmű szőlőit munkáltathassa.

De nem ismeri a polgármester a zálogházaknál s a járlatok körül viselt dolgait sem? Hát akkor mire való a polgármester?

A legfelháborítóbb pedig az, hogy egy ilyen büntőtölteleket tesznek meg helyettes közgyámok, és még polgármesteri protectióval meg is akarják választani. Hát minek nézik ennek a városnak polgárságát, hogy ilyen vakmerő komédiát űznek vele?

Talán a közleményünk felnyitotta a polgármester álmos szemeit és most már tudja — ha ugyan akarja — hogy mely uton indítsa meg Paulovits ténsur ellen „a ki nem fél” a tegyemi vizsgálattal, a mely ha sikertelen maradna, majd eredményre juttatjuk mi.

*

Paulovits Ferenc közgyám ur előzetesen tudomással birt a cikk megjelenéséről és kijelentette, hogy sajtópert indít ellenünk. A

sajtópörhöz megadtuk az anyagot, ha újból megindíthatja, — csak azt emlíjük, hogy országos bohózatná lesz a dolog, ha majd a pauzást visszavonja.

Köztisztasági mizériák.

Megdöbbenő az a bűnös közömbösség, melyvel városunk hatósága a legfontosabb ügy, a köztisztaság iránt viselkedik. Méltán szorul el szíve a város igaz polgárainak, kik elgondolják, hogy a míg hazánk nagyobb városai a szépség, csiny dolgában oly messze előrehaladtak, addig városunk csak a tisztaság dolgában is a török hódoltság korát éli.

Szomorú, elkéserítő tény ez! Égkeialtó tanúságai ennek a veszedelmes városi gazdálkodásnak azok a büszletes szemétdombok, melyeket a jóhiszemű közönség vásártérekül ismer.

Kérdezzük, van-e a gazdasági tanácsosnak tudomása a vásártérek tisztántartására vonatkozó, 1893. évi október 16-án kelt miniszteri rendeletről? Szeretnők azt hinni, hogy nincs tudomása, mert ellenkező esetben nem lehet megérteni, menteni, vagy eléggé elítélni azt a vakmerőséget, melyvel a miniszter rendeletét negligálta, nem lehet elég rút, elrettentő formájában deklarálni azt a bűnös hanyagságot, mely a rendelet ellenére, évek óta csak bosszúságot, veszedelmet, gyalázatot hozott a városra. Azt hisszük hogy nincs tudomása róla, tájékoztatásul tehát ide igtatjuk a földmivélsügyi miniszter fent jelzett rendeletét:

„Az 1888. évi VII. t.-cz. végrehajtása tárgyában a volt földmivélségi ipar és kereskedelemügyi min. miniszterium által 1888. évi október hó 15-én 40000/88. sz. a. kiadott és jelenleg is érvénybe levő rendelet 30. §-a értelmében a vásártartásra jogosult (vásárjogtulajdonos vagy bérlő) minden vásár után a vásártérten visszamaradt trágyát és hulladékokat összelakartítani és fertőtleníteni tartozik. Ezen teendők elmulasztását az 1879. évi XL. t.-cz. §-a alapján kihágásnak minősítem, mely kihágás előforduló esetben 100 frtig terjedő és az 1888. évi VII. t.-cz. 150 §-ában megjelölt célra fordítandó pénzbüntetéssel büntetendő.”

Most pedig azt kérdezzük, van-e tudomása a tanácsos urnak arról, hogy mikor takarították a vásártérteket? Nekünk nincs tudomásunk róla! Pedig mivel vásártérekünk nincsenek berbe

— Hogy megnőtt a kicsike — Minns ugyan sohasem látta őt kicsinynek — milyen derék fickó vált belőle, — mondá Minns, ki boldognak érezte magát, mint pintyőke a lépvesszőn. — Ugy-e derék gyerek vagy, mi?

— Hogyne!

— És hány éves vagy?

Jövő szerdán lesznek nyolcz; és hány éves vagy te?

— Ugyan Lexi, — kiáltá a megrémült anyu, — hogy lehetsz olyan neveletlen, azt kérdezni nagybácsidtól, hogy hány éves?

— Hiszen ő kérdezte előbb, hány éves vagyok én. — vágta vissza a kotyueles gyermek. Minns nagybácsi azonban abban a pillanatban megesküdtött magában, hogy egy fillért sem hagy rá halála után.

A mint vége volt az általános vihogásnak, a vendégek egyike maecenási hangléjtéssel azzal a kérdéssel fordult a kis Lexihez:

Lexi, micsoda szó tulajdonképen „óra”?

— Ige.

— Helyesen, fiacskám! — mondá anyai büszkeségében Buddenné asszony.

— Ugyan, megtudnád-e mondani, mi az ige?

— A ige —

— Uraim, — kiáltott erre az asztal tulsó végéről Budden ur, ki meg akarta kedvezését a pirogástól menteni, stentori hangon és fontos arccsal közbe, — kérem poharait megöltöteni, pohárköszöntőt akarok mondani.

— Halljuk! halljuk! — hangzott fel minden oldalról s bort töltöttek s poharakba.

— Uraim, van közöttünk egy drága vendég —

— Halljuk, halljuk! — kiálták újabban.

— Mondom uraim, egy drága vendég,

kinek társaságában boldogoknak érezzük magunkat és — ah — és a kinek társalgása mindnyájunkat rendkívül elbűvölt és kedvre derített.

— Hál' Istennek, legalább nem engemet ért alatta, — gondolta magában Minns, ki tudatában volt annak, hogy eddig hűsz szót sem váltott a jelenlevőkkel.

— Uraim, talán — folytató Budden, — bocsánatot kellene kérnem, hogy a benső barátság és rokonszenv érzelmeit indokoljam, melyek arra indítanak, hogy felkeljek és bátorságot vegyek magamnak annak egészségére üríteni poharamat, a ki, bizonyos vagyok benne, ühöm, azaz, annak, a kit drágává tesznek kiváló érnei mindazok erőt, a kik őt ismerik —

— Halljuk, halljuk! — kiáltá a társaság, hogy tetszését kifejezze s alkalmat nyújtson a szónoknak, bonyolult szöfűzésének abbanhagyására s új mondatral való előrnkölésre.

— Uraim, az én unokatestvérem oly férfit, ki — ki — izé — közeli rokonom —

— Halljuk, halljuk!

— Kit körünkben látni végtelenül boldognak érzem magamat és a kinek jelenléte mindnyájunkat megkímél a sajnálkozás érzetétől, melyet elmaradása támasztott volna.

Hangos felkiáltások, minden oldalról: — Halljuk, halljuk!

— Uraim, érzem, hogy szavaimmal már hosszabban így nybe vettem az önök becses figyelmét, mint méltányos lett volna. Kérem tehát az e — e —

— Elismerés! segít ki a jelenlevőkegyike.

— Elismerés érzelmeivel üríteni poharunkat Minns ur egészségére.

— Felállni uraim! — kiáltá egy kis rőt-szakálu uri ember.

— É — é — éljen — é — é — éljen tehát!

Minden szem a pohárköszöntő szerencsétlen áldozatára irányult, ki a megfufadás veszélyének téve ki magát hatalmas kortyokat buzott a portói borból, hogy zavarát elleplezze. Kis szünet mulva felemelkedett aztán az ünneplést, hogy viszonozza a felköszöntést, de fájdalom, nem vagyunk abban a helyzetben, hogy az illető ur beszédét hűen visszaadhasuk. Csak a „tisztelt vendégkoszorú,” „nagy megtiszteltetés,” „rendkívül kellemes” stb. szavakat lehetett még megkülömböztetni, mint a melyek időről-időre ismétlődtek. A szónok roppant zavarra mindamelllett arról győzte meg a társaságot, hogy valami korszakalkotót vitt végbe szónoklat terén. Viharos taps és éljenzés nyelte el az utolsó szavakat.

A mint némileg lecsillapultak a kedélyek, a kis rőttszakálu emberke állott fel s kért szót.

— Szívesen, — mondá Budden s e mellett az asztalon keresztül oda sugta Minnsnek: — Pompás fickó, kitünően beszél minden alkalmával megül minden nyeret.

Minns ur bölintott s a szónok elkezdte:

— Mindenkor, a legkülönbözőbb alkalmakkor, a legkülönbözőbb körülmények között s minden elképzelhető körökben osztályrészem volt néhány szót aldozni azoknak, kiknek társaságában lenni szerencsém volt. Elég gyakran, bevallom, és miért ne vallanám be? visszariadtam az óriási feladattól, melyet ez által magamra vállaltam és éreztem, mennyire képtelen voltam annak megfelelni. Ha így érzelmeik szállottak meg már korábban és más körökben, mennyivel inkább be kell állani ma az esetnek, midőn oly rendkívül körülmények közt emelek szót!

adva, a takarítás a gazdasági tanácsos szoros kötelessége. Mire fordította tehát azt a sok pénzt, a mit a tisztogatás czéljából az adózó polgárok rendelkezésére bocsátottak? Hova lett a sok munkaerő, a mellyel a köztisztaság fenntartása érdekében rendelkeznek? Mire, hova lett, ha még a vásártérreket sem takarítják?

Vagy talán az egész város szenvedjen azért, hogy a tanácsos ur szereti a geologusokat s a jövő század tudósai iránti tiszteletből rétegről-rétegre hagyja gyűlni az egyes vásárok maradványait? Szép, tagadhatatlanul szép dolog lesz, midőn a XX. század földtani tudósa ásatás közben a vásártér talajának rétegeiből kifogja mutatni, hogy melyik évben adtak el legtöbb dinnyét, mikor volt legnagyobb forgalma a lóvásár, mikor hajtottak fel legtöbb szarvasmarhát stb.

Nem merjük azt hinni, hogy a gazdasági tanácsos azért nem engedi kisebbiteni a vásártéri trágya-telegeket, hogy az így felszaporodott anyaggal a város földjeit trágyázhassa meg, talán inkább a szegényebb sorsú földtulajdonosokon szándékozik ilyen módon segíteni.

Csak hogy a környékességét nem ilyen alakban szokás gyakorolni. Sokkal időszerűbb, helyén való dolog volna, ha a gazdasági tanácsos megkönnyítve a piacok és vásártér környékének lakóságán s alapos takarítást rendelne el. Az é. i csak ennek égető szükségét, a ki látta azt a temérdek piszkot, azokat a büzhödött pocsolókat a nagyvásártéren; aki látta a marhavasár terét, a mely úgy néz ki, mint egy trágyával vastagon behintett ugar, melyen átmenve elakad az ember lélegzete a sok eltakarításra váró anyag fojtó bűzétől. A ki látta piacainkat, melyeket egészen ellepnek a vásárok után visszamaradt növényanyagok s állati hulladékok, a ki tapasztalta azoknak undorító, elszennvedtetlen párolgását.

Csunya dolgok ezek, szebb kifejezést nem találunk rájuk a szótárban s a miket itt leirtunk, csak halvány képei a szomorú valónak. Azonban mindennek van határa. A jóhiszemű polgárság türelmét nem lehet kimpadra vonni, be kell látnia, hogy valamint minden adózó polgárnak van kötelessége, úgy van elévülhetetlen joga is; a hatóságnak szintén nemcsak jogai, de kötelességei is vannak. Igen, szigorú kötelessége a város érdekeit megvédelmezni. Ezt a polgárság joggal elvárja tőle.

Több oldalról is kaptunk panaszokat még

— Halljuk! halljuk!

— Ez érzelmimeit esetelni lehetetlen volna, de megkísérlem vázolni önöknek, emlékeztökbe idézve egy esetet, mely sajtóságságátál fogva éppen most öltik szemembe.

Ki tudja, mennyire bele tévelyedett volna még a szónok dikciójának tömkelegébe, ha egyszerre lélekszakadva a szobába nem rohan a rőtthajú inas azzal a jelentéssel, hogy szakad az eső és a 9 órai omnibusz az ajtó előtt áll, hogy esetleg még egy utast vegyen fel; egy hely még üres.

Minns ur felugrott s a minden oldalról hallható sajnálkozás és meglepetés, minden kéré. dácára, hogy maradjon, konokul megmaradt annál, hogy ő megy. A barna selyem esernyő azonban sehol sem volt található s mert a kocsivezető nem várhatott, elhajtattott azzal a határozott igérettel, hogy a „Fehér hattyunál“ megáll, míg utána jó Minns ural a barna esernyő. Mivel azonban csak végtelen hosszas keesés után jutott eszébe a szerencsétlennek, hogy a délutáni omnibuszban feledte s mert éppen nem volt gyors futó megtörtént vele, hogy mikor a „Fehér hattyu“-hoz ért, már valamennyi omnibusz eltávozott onnan.

Ejfélután két óra körül lehetett, midőn Minns Ágoston ur lassan kopogott lakása ajtaján: halálra fáradtan, börgy ázva, dideregve s dühösen mérgében.

Másnap megírta végrendeletét. Ügyvédje a titoktartás pecsétje alatt biztosított róla beúnünket, hogy sem Budden Oktáv ur, sem Amália asszony, sem Lexi úri nincsenek benne semmi tekintetben és sehol megemlítve.

más fontos és a közegészséget veszélyeztető visszaélések megszüntetése czéljából. Sajnos, hogy jelenleg sem helyünk, sem időnk nincsen, hogy azokat egyenként felsoroljuk, de látva azt, hogy „ügybuzgó“ hatóságnak nagy buzgalomban nem veszi észre a legveszélyesebb bajokat sem, legközelebbi számunkban teret nyitunk a számukra. Ha jobban tetszik így, ám legyen!

Május 31-iki közgyűlés tárgysorozata.

1. Az üresedésben levő első aljegyzői állás betöltése.
2. Főispán ur ömeltósága átirata a városi pénztár megvizsgálása tárgyában.
3. Városi tanács előterjesztése a számvitel s pénztári kezelésről szóló szabályrendelet tárgyában.
4. Városi tanács előterjesztése a templomháti bányánál szükséges munkálatok tárgyában.
5. Városi tanács előterjesztése az utcai világítás rendezése tárgyában.
6. Városi tanács előterjesztése a kárékony állatok irtása tárgyában.
7. Városi tanács betérjeszti a gyám- és letéti pénztár 1896. évi számadásait.
8. Városi tanács előterjesztése Pallér Kelemen elhallozásával üresedésbe jött iskolaszéki tagság betöltése tárgyában.
9. Városi tanács előterjesztése a lóvásártér északi részének rendezése tárgyában.
10. Városi tanács előterjesztése a hebegő s dadogó gyermekek tanítása tárgyában.
11. Nyugdíj felügyelő-bizottmány előterjesztése Hellensteiner Imre közgyám nyugdíjaztatása tárgyában.
12. Nyugdíj felügyelő-bizottmány előterjesztése Gödör Lajos kiadó nyugdíjaztatása tárgyában.
13. Nyugdíj felügyelő-bizottmány előterjesztése Laczkovits Miklós inok nyugdíjaztatása tárgyában.
14. Nyugdíj felügyelő-bizottmány előterjesztése Zákits Miklós végrehajtó nyugdíjaztatása tárgyában.
15. Nyugdíj felügyelő-bizottmány előterjesztése özvegy Lambrecht Jánosné nyugdíjaztatása tárgyában.
16. Városi tanács betérjeszti Pozsony város feliratát a városoknak állami segélyezése iránt.
17. Antal Ferencz bizottsági tag indítványa gazdasági irányú ismétlő iskolák felállítására tárgyában.
18. Farkas János volt rendőr nyugdíj vagy végkielégítés iránti kérvénye tárgyában.
19. Az 1897. évi X. törvényzikk kihirdetése.
20. „ „ „ XI. „ „ „
21. „ „ „ XII. „ „ „
22. „ „ „ XIII. „ „ „
23. „ „ „ XIV. „ „ „
24. „ „ „ XV. „ „ „
25. „ „ „ XVI. „ „ „
26. „ „ „ XVII. „ „ „
27. „ „ „ XVIII. „ „ „
28. „ „ „ XIX. „ „ „
29. Városi tanács betérjeszti a posta- és távirtda épület haszonbéri szerződését.
30. Városi tanács előterjesztése Juth István II. számvevő fizetése végleges megállapítása tárgyában.
31. Városi tanács előterjesztése Magda Kálmán és neje építési kérelmében.
32. Városi tanács előterjesztése néhai Dr. Pellet Ödön hagyományairól szerkesztett alapító-levelek tárgyában.
33. Városi tanács előterjesztése a felsővárosban egy elemi iskola építése tárgyában.

HIREK.

— A római ünnep. Rómába a világ minden részéből érkeztek a meghívott egyházi férfiak *Forrier* és *Zuccarian Mária Antal* szentté való avatására. Az ünnepélyre 30.000 belépőjegyet adtak ki, a mi azonban nagyon is kevés a sok jelentkező kielégítésére. Természetesen a szükséges óvintézkedésekről is gondoskodni kellett, hogy a nagy gyülekezet csoportosulásánál baj ne történjék. Így a szent-Péter-templom mellé három vízvezetési csövet helyeztek el, hogy tűzkatasztrófa esetén nyomban megtehessek a biztonsági intézkedéseket. A

templomnak csak három kijárata van, ezért tehát a pápa trónja alá süllyesztőt rendeztek be, mely a pincehelyiségbe vezet.

— **Uj elemi iskola.** Még a mult év október havában határozta el a törvényhatósági bizottság, hogy a felsővárosban elemi iskolát fog építtetni. Erre a czélra már régebben kieszemelte a *Gross-féle* telket, a melyet mivel a követelményeknek megfelelt, meg is vett. Az iskola, mely annyiból is érdekes, mivel városunkban az első emeletes elemi iskola, 4 tanteremre van tervezve vezető tanítói lakással, játszó-, torna- és gyümölcsös-kerttel. Szóval a modern kor követelményeinek teljesen megfelelő tanépület lesz. A mérnöki hivatal tervét a tanács elfogadta azon módosítás-al, hogy az épület frontja nyers téglá legyen, mert ez tartós, egészséges és a mi szintén nem megvetendő argumentum, a fenntartása sokkal olcsóbb, mintha más anyagból volna. Maga az épület a mérnök költségvetése szerint 23.956 írtba kerül: de ha hozzá számítjuk a felszerelést, az udvar és kert rendezését, az összes kiadás megfogja haladni a 30.000 forintot. A már valóban szükségessé vált s jól tervezett elemi iskola sorsa a május 31-iki közgyűlés kezében van letéve.

— **Kivándorlók ügyelmébe!** Egyre érkezik a jelentésk Angliában szinylődő honi-társainknak szerencsétlen sorsa felől és mégis akadnak nagyszámmal szánandó egyének, a kik ha itthon nem jól megy dolguk, felkeresnek s mennek ki a hazából világot próbálni. Legtöbben persze olyanok, a kik nem szeretnek dolgozni s ott külföldön nízalással óhajtanak pénzt szerezni. Pedig keserűen csalódnak. A *Londonban* székelt főköznalnak a külügyminiszterhez intézett, innen pedig a törvényhatóságokhoz érkezett jelentésből kivilághik, hogy Angliában a házalási engedélyek kiállítása olyan súlyos feltételekhez van kötve, hogy külföldi egyének számára azo. teljesítése majdnem lehetetlen. Így például házalási engedélyt csak az nyerhet, a ki legalább is 4 hétig lakott abban a kerületben, amelyben házalni óhajt s továbbá a lelkész és békebíró által kiállított s két jómódu házbérlő által megerősített erkölcsi bizonyítványt nyújtó bir és évi 2 forintnyi adót s 5 schilling engedély-illetéket lefizette. Ehhez járul még az a körülmény is, hogy a rendőrhatalóságok a külföldieknek csak nagy ritkán adnak házalási engedélyt.

— **Közgyűlés.** A székesfejérvári és fejérvári megyei orvos gyógyszerész egyesület f. hó 25-ikén tartotta rendes közgyűlését a megyeház kis termében. Az elnök Dr. Révy megnyitotta után Dr. Molnár József egyesületi jegyző terjesztette elő jelentését az egyesület eddigi működéséről. — Utána Kovács gyógyszerész, mint az egyesület pénztárosa tett jelentést az egyesület vagyoni állapotáról. — Ezentul az egyesületnek saját külön helyisége van a lakatos utca 252-254. házában.

— **Zene-iszga.** *Leb. Ezille* víró-unknak szép tehetségű, sikereiről ismert zene-tanár-nője a „Vörösmarty kör“ termében folyó évi június hó 1-én tartja tanítványainak zenevizsgálatát. A kellemesnek s érdekesnek ígérkező hangverseny kezdete d. u. 3 órakor. A finom izléssel s gondnal megválasztott, tartalmas műsor a következő: 1. Rész. 1. Románéz, Buvvától; négy kézre előadja *Kódes* Mariska k. a. mesterével. 2. Tyrolienne, Reineckétől; előadja *Böllny* Ilonka k. a. 3. Reigen, Jentséltől; előadja *Böllny* Margit k. a. Sonatina, Schmidtől; négy kézre előadja *Böllny* Margit k. a. mesterével. 4. Fleur et fleurette, Lichnertől; előadja *Lichtnekert* Juliska k. a. Tänzchen in Freien, Kullaktól; négy kézre előadják *Lichtnekert* Juliska k. a. és *Dubovszky* Elemér főgymn. III. o. tan. 5. Polonaise, Beethoventől; előadja *Dubovszky* Elemér főgymn. III. oszt. tan. 6. La Matinée, Dussektől; előadja *Itády* Vilma k. a. 7. Alpenklänge, Thiestetől; előadja *Vámos* Margit k. a. 8. Polonaise brillante. K. Meistertől; előadja *Krajtsik* Vilma k. a. 9. Glockenspiel, W. Kramertől; hat kézre előadják *Vámos* M., *Krajtsik* V., *Rády* V. kisasszonyok. II. rész. 10. Varázsfuvola-Nyitány, Mozarttól; hat kézre előadják *Veihinger* E., *Birknayer* M. és *Ebner* I. kisasszonyok. 11. Scherzö, Mendelssohntól; előadja *Ebner* Ilonka k. a. 12. Spanyol

táncz, Moszkovszkytól; előadja *Birkmayer Mariska* k. a. 13. Nocturne, Döhertől; előadja *Veihinger Emilia* k. a. 14. Andante con moto, Beethoven V. Symphonijájából; négy kére előadják *Veihinger E. és Steindl Margit* kisasszonyok. 15. Grande Polonaise, C. M. Webertől; előadja *Steindl Margit* k. a. 16. La regatta Veneziaanna, Lisztől; előadja *Kaltenecker Irma* k. a. 17. Polonaise, Dvorzákától; négy kére előadják *Steindl M. és Kaltenecker I.* kisasszonyok. 18. Impromptu As-dur, Chopintól; előadja *Lichtnekert Luiza* k. a. 19. II-ik magyar Rhapsodia, Lisztől; négy kére előadja *Lichtnekert Luiza* k. a. mesterével. 20. Andante con moto és Allegro ma non troppo, Beethoven op. 57. F-moll Sonátájából és III-ik magyar Rhapsodia, Gaál F.-től; előadja *Piszel Mariska* k. a.

— **Csanádvármegye felirata.** Csanádvármegye bizottsága folyó évi május hó 3-án tartott félévi üléséből kifolyólag elhatározta, hogy a megye közönsége nevében és megbízásából feliratot intéz a pénzügyminiszterhez. A felirat, mely tegnap hozzánk is elérkezett megszívlelés végett, tekintettel a küszöbön levő adótörvény reformra, a kishérlő osztálynak adózási szempontból vizsás helyzetét orvosolni kéri, még pedig oly formán, hogy az adómentes létminimum eszméjének általános elfogadása által a 30 holdig terjedő bérletek adómentesen hagyassanak. Az ekként mutatkozó fizetési hiány pedig a progressív adóztatás által pótolhatóság.

— **Tekeverseny.** A palota külvárosi olvasókör saját helyiségében, az az *Horváth Mihály* vendéglőjében máj. 30-ától kezdve teke versenyt rendez, melyen értékes jutalmak osztatnak ki. Julius 4-én pedig, ugyancsak saját helyiségében nyári mulatságot rendez.

— **A bujdosó sertesek.** Miként a kapitány részéről örömmel értesültünk, a *Mann-féle* hialda lakói ma d. u. 3 órakor utra keltek s vidám bucsurűfögés közben megindultak az új haza felé. Azt állítják, hogy a bucsuzókat a meghatott szomszédság mély részvétellel kísérte a határig, hol a tiszteletükre kivonult külvárosi malaczbonda huzott érzelmes szinfoniákat, míg az uton felvert porfelhő el nem takarta a bujdosókat a siránkozók szeme elől. Azt is beszélik, hogy a számozotték egynemelyike azt hangoztatta volna, hogy, ha ő nekik menni kellett, más is menni fog. De ez alaptalan kohlomány.

— **Villamos világítás.** Haladunk erősen. A világítás ügyével foglalkozó bizottság a napokban adta be tervzetét, a melyben nyomós indokok kíséretében a villamos világítás életbe léptetését javasolja. Sajnálattal említi, hogy miként mindenben, úgy a világítás terén is messze hátra maradtunk a többi városok mögött. Ugyanis míg más városok utcáiban 14 gyertyafénnyel meghaladó világító eszközök vannak forgalomban, addig városunkban csak 10 gyertya fényével alig tülelő gázlámpák támasztanak bizonytalan világítást. Külvárosainkban pedig még mindig gyatra petroleum mécsék pislognak. Ha ezek helyett is gázlámpásokat akarnánk alkalmazni, a csövek lerakása sokkal többbe kerülne, mint a villany-buzaloké. Továbbá a gyakori csőrepedések nemcsak hogy nagy mennyiségű gázt szöktenek meg, hanem a repedés környékén talaj-fertőzést is okoznak. A gázkezelés szerfelett veszélyes is, könnyen robbanik, egészségtelen, azért kívánatos, hogy a magán házakból is kiküszöböltessek. A lámpák gyújtogatása is sokkal egyszerűbb és gyorsabb a villamos világításnál. Ennél fogva a bizottság elhatározta, hogy a helybeli légszszvilágító r. társaságot még két vagy három más társasággal egyetemben fel fogja szőlítani, vajjon hajlandó volna-e villamos világítás szervezésére. A mérnöki hivatalt pedig utasítani fogja a buzal-hálózat tervének elkészítésére.

— **Orbán.** A kital a gazdaközönségnek már napokkal ezelt borsódzott a háta, a komor, mogorra Orbán, caendes szelidséggel zónázott el fölöttünk. A fagyos szentek utolsó mohikánja fölöttébb gentlemann módon viselte magát. Nem hozott fákat tépő vinart, de jóleső kellemes meleget. Egyszóval Orbán ur az idén derekabb legény volt, mint három kollegája, kik nem érdemlik meg még azt sem, hogy néven nevezze őket valaki.

— **Ákácvirág.** A szelid ákácvirágot is kicsalta már az ugyancsak ritkán mutatkozó napsugár. A fehérfürtös virágok lassan-lassan kidugják fejecskéjüket az árnyat adó zöld levélkéik alul s bódító illatukat szárnyára veszi a fuvalom és elhinti a város fölött. Ugy terjed ez a balzsamos áram, mint az áldás. És ha egy-egy kósza szél nekivág az ákácok koronájának s telhetetlen dühében meg-megcibálja azt, lassan, mint a hópehely hullanak a földre a szízi fehér virágok. A búbanatos szerelmes pedig vigasztalódva nézi ezt s megkönnyebbül a szíve a tudattól, hogy: kétszer nyílik az ákácfa virága.

— **A Duna áldozatai.** F. hó 19-én *Ercsi* község környékén a Dunából egy ismeretlen 20–25 évesnek látszó női hullát fogtak ki, mely már a felismerhetetlenségig foszlásnak volt indulva. Semmiféle ismertető jelet nem találtak nála. 24-én szintén női holttestet vetett partra *Erd* közelében a Duna. Dr. *Károlyi Gyula* járás t. orvos mindkét esetben fulladás által következett halált konstátált; külérőszak nyomát nem fedezte fel. Véleménye az, hogy a két szerencsétlen ezelt 3–4 héttel vagy véletlen szerencsétlenség, vagy öngyilkosság folytán kerültek a habok közé.

— **Végvárgyalások.** A székesfejvári kir. törvényszéknél megtartandó bünygyi végvárgyalásoknak jövő havi sorrendje a következő: *Junius 1-én* ifj. Szabó Ferenc és társa sulyos test. sért. bünt., Richter Rezső hat. el. erőszak bünt. *Junius 2-án* dr. Steiner Jákó párvidal véts., Lakatos György és társai lopás bünt. véts. *Junius 5-én* Márczy Vincze rágál. vétsége, Pál Józsefné sz. Farkas Julianna ing. vagyon szer. rong. véts., Pápai Mária (fogva) lopás büntette. *Junius 8-án* özv. Riesz Bernátné gyermek ülés bünt. *Junius 9-én* Tanárki György család véts., Kovács Imre sulyos testi sértés bünt., Göber Fanni (fogva) lopás bünt. és véts. *Junius 12-én* Gabelics Gergely lop. bünt., Fábán Márton és társai sulyos testi sértés büntette, Végh János erősz. nemi köz. kísért. véts. *Junius 15-én* Szakonyi János hat. elleni erőszak bünt., Rosenfeld Jakab sikkasztás vétsége, Mühlhauser Istvánné tűzvész okoz. véts., Gusztics János hamis vád véts. *Junius 16-án* Tózsér Jánosné sz. Benesik Mária lopás bünt., Farkas András sulyos testi sértés bünt., Nagy Józsefné sz. Konecz Katalin család véts. *Junius 19-én* Fleischmann Jakab sulyos testi sértés vétsége, Hertl János kettős házasság büntette, Szaksz Jenő család és lopás bünt. *Junius 22-én* Szekeres János és társai lopás bünt. stb., ifj. Kovács Sándor sulyos testi sértés véts. *Junius 23-án* Hollósi János hamis tanus. bünt., Németh János és társa zsarolás, magán lak sért. véts. *Junius 26-án* Varga József és társa hatóság elleni erőszak bünt., Németh István és társa lopás bünt. és véts. *Junius 30-án* Kiss Ignác hamis eskü bünt., Pabla Antal hamis vád bünt.

— **Árverések Tatán.** A gróf *Esterházy* Miklós hagyatékából telivér és fölvér lovak (használati és tenyészlovak) június hó 9-én pünkösdt utáni szerdán és következő napjain önkényes árverés alá kerülnek Tatán. Június hó 14-én, hétfőn pedig a tatai várpinczéből különféle asztali- és csemege borok fognak elárvereztetni. *Véber Rezső*, uradalmi jószágigazgató.

— **Czibalom-vizsga.** Az ifju, szép május hónap nemcsak tavaszi napsugárral, virág illattal, madárdánával kedveskedik a mindennapi munkában kifáradt halandónak, de meghozza a madarak karával versenyre kelő zenevizsgáit is a Muza ihlette ifjúságnak. Az egyre-másra rendezett zene-vizsgák tömekegében üdítő oázis számba ment a zenei élvezete ekre vágyó füleknek *Vecseriné Walter Anna* czibalomtanító nő vizsgája. Jól esett, hogy nem hallotta a zenevizsgák sablonos számait; a tanítványok, a kik ott a czibalom elé ültek, nem vindikáltak maguknak művészetet, egyszerűen megmutatták, hogy ime: mi tanultunk valamit! Mindenesetre ezen tudás érdeme a

fáradhatatlanul buzgó mesteré. Meg is lepteek bálás tanítványai értékes szép ajándékkal. *Máder* Etelka kisasszony pedig föllépte alkalmával remek szép virágcsokorral kedveskedett a tanítványok nevében észintén szeretett mesterüknek, melyet az meghatottan közönség meg-

A vizsgahangverseny műsorát *Mészáros* Karolin játéka nyitotta meg s érzelmes magyar dalai a hallgatóságot egészen felvilányozták. Aztán jöttek sorban a többi vizsgatevők mind-megannyi művész-jelöltek. *Sigray* Gizella aratott mindjárt a műsor kezdetén zajosabb sikert Rossini, precizien és nagy technikával előadott *Vadász* dalával. Majd *Tóth* Diane Tóth Arthur bájos leánya, szerzett művészi játékaival tapsot és elismerést. Az ifjuság sorából *Máder* Jenő volt az első, a ki a középszerin jóval felülemelkedő játékaival nagy hatást ért el. Utána *Simon* Teréz bravuroz játéka megkezdett, melyet megismételtetett a fellekesült közönség. *Gusztovic* Rudolf ügyes hegedűjátékaival *Weisz* Józsa kisasszonynak is szerzett tapsot. A czibalom-tanárnő rendkívüli ügyességére vall, hogy ebből a jeles gárdából is ki tudta választani a legjelesebbet, *Máder* Etelka személyében, a ki a műsorban utolsó, de művészi játékaival tudásán első valamennyi művész-társa között. Schubert bájos „Éji dal“-a volt az első, a mit *Gusztovic* Rudolf hegedűkísérete mellett előadott. Azután egy érzésteli magyar ábrándot játszott, mellyel a közönség szünni nem akaró tapssal fogadott. Végül a szózat fenséges dallama csendült fel a czibalmalon és a megjelent közönség *Máder* Etelka utólrhetetlen czibalomjátéka által elragadtatva, hálás elismeréssel távozott a vizsga hangversenyéről.

— **Nyomozás.** *Szakács* Antal asszonyfi illetőségű 28 éves, rom. kath. nő, molnár segédet, a ki sikkasztás vádja alatt áll, a rendőrség országszerte körözi.

— **Razziá.** Rendőrsegünk folyó hó 27-én csütörtökön razziát tartott, mely alkalommal a Sostó és Lövölde kert környékét kutatta át a legénység. Három cseleddányt tartóztattak le *Pesovits* Mária, *Sandl* Teréz, *Bágor* Mária, a kik rendezavarás és közszemérem elleni kihágás miatt 4–4 napra el is zárattak. Az utóbbi illetőségi helyére tolonczoltatott *Bakonyánánra*.

— **Hálairat.** Könyeink záporálat vegyülve lesirt az ég, Kálmánunk, az elhervadt tavaszi rózsabimbóra, s szűrő tövist hagyott bánatba merült szívünkben; de szeretett rokonaink, jóbarátaink, ismerőseink, a realiskola nagyrédemű tanári kara, azon iskola vizsgáló tanuló-ifjúsága, szívünkben örökké élő, megható ravatali jelenetet előidéző realiskola VI. osztályu pályatársaink a temetési szertartáson megjelenésük, részvétirát és egyéb gyengéd figyelmükkel határtalan fájdalomukat enyhítvén, ez uton nyilvánítjuk ezért leghálásabb köszönetünket. Sz.-Fehérvár, 1897. május 28-án. — *Hellensteiner Imre* gyászoló családja.

— **Ápolót keresnek.** A városi magán kórháznál elhalalozás folytán üresedésbe jött *ápolói állás* azonnal betöltendő, felhívatnak mind-azok, kik ezen állást elnyerni óhajtják, kellőleg felszerelt okmányaikkal u. m. erkölcsi, illetőségi bizonyítványaikkal azonnal jelentkezhetnek, a betöltendő ápolói állásra munka képes és lehetőleg már ilyen foglalkozásba jártas, jól irni, olvasni tudó, kizárólag nőtlen, egyének alkalmaztatnak. A városi magán kórház igazgatósa.

— **Egyházi szerek,** zászlók, miseruhák, keresztuti- és oltárképek, csillárok, kegytárgyak, képek és könyvek beszerzésére ajánlkozik *Szűts* és társa, a bibornok-érseki és Magyarország hercegprímásának udvari szállítói. Budape-ten, IV., Kossuth Lajos-utca.

— **Szigeti J. fényírdájának** vezetését **Held Jenő** urra bízta, ki egyúttal székesfejérvári fényírdájába társként belépett. Held Jenő eddig Budapesten kiváló műzilése és sikeres kivitelű fényképei folytán a fővárosi közönség elismerését bírta és a nádor-utcai kirakatok, melyek már Held Jenő munkái, elég ajánlást kepeznek és reményt arra, hogy közönségünk is rövid időn belül képzettségét és szakszerű ügyességét méltányolni fogja. Az itteni fényírda felvételeit továbbra is Szigeti fogja budapesti fényírdájában kidolgozni és oda törekedni, hogy az itteni fényírda által kidolgozott fényképek a budapesti fényírda fényképeitől miben sem különbözzenek.

— **Fodor József fényképészete.** Mind azoknak, a kik hű és szép kiállítású fényképeket akarnak készíttetni, a legmelegebben ajánljuk Fodor József fényképész műtermét, mely a Pribék-féle helyiségben van az izr. imaház mellett. Ez a tehetséges fiatal fényképész rövid idő alatt valamennyi helybeli versenytársát felülmulta úgy felvételeinek hűsége, mint azok gondos és előkelő kiállításával.

— **Alkalmi vétel.** *Steininger* Sándor üzletben most igen alkalomszerű bevásárlásokat lehet tenni, mivel a legutóbbi tüzeset alkalmával a legesekelebb módon is megsérült árúk *hallatlan olcsó áron* adatnak el. Eladásra kerülnek, mint ilyenek: *cspkék, divatkalmék* s egyéb női *divatárúk*. Aki ez alkalmat felakarja használni, annak ajánljuk, hogy mentől hamarabb keresse fel Steininger üzletét, mert ilyen alkalmat nem egy hamar fog a véletlen nyújtani.

Irodalom és Művészet.

Tanulók zsebkönyve. *Segédkönyv a magyar nyelvi tanszak, történelem és alkotmánytan köréhez.* Közrebeszárja *Babik József* tanár Egerben. 1897. A 252 lapra terjedő, oldal-szélzetes kiadvány 1094 címet magában foglal, részletes tárgymutatóval van ellátva, melynek segítségével a legkönnyebben megtalálható bármely kérdés. A könyv szép chamois-papírra van nyomtatva s a legújabb adatok felhasználásával van szerkesztve. Nemcsak a tanulók számára szolgál, úgy az osztály-, mint az érettségi és tanképesítő vizsgálatoknál különösen megbecsülhetetlen segédkönyvvül. — hanem intelligens emberek részére is sok érdekes adatot tartalmaz. — Ajánljuk a tanfőnök, tanügybarátok, tanintézetek s a tanuló-ifjúság szíves figyelmébe. Az érdekes mű fizet 1 forintért, diszpendány csinos vászonkötésben 2 frtért kapható. Ez utóbbi csak *Babik József* tanárnál Egerben.

Közgazdaság.

A szövetkezeti törvény.

(K. Ö.) A közkormányzat tevékenységét legjobban jellemzi azon szomorú körülmény, hogy a míg az életbe vágó kérdéseket hamis ürügyek alatt huzzák-halasztyák, addig gözerővel léptetnek életbe oly intézményeket, melyek a szociális bajok komplikációja mellett még súlyos anyagi megterhelést is raknak a nemzet vállára.

A mellőzött s mondhatjuk szándékosan mellőzött teendők közt van a *szövetkezeti törvény* is, illetőleg annak reformja. A szövetkezeti törvény reformjának kérdése nem mai keletű. A jelenleg is érvényben levő szövetkezeti törvény rendkívül fogyatékos és az igények meg nem felelő. Ez okból az agrárius körök a szövetkezeti törvény módosítását sürgetni meg nem szűnnek. Mikor annak idején a kereskedelmi törvény ide vonatkozó szakaszait megalkották,

nem gondoltak a szövetkezeti ügy fejlődésére. A mi azonban a szövetkezeti ügy meghonosulásának nem képezte akadályát, az most ölművelés nehézsége a szövetkezeti ügy tovább fejlődésére. A mi a szövetkezeti ügyet kompromittáló bűnpereket illeti, azokat mi nagyrészt a kereskedelmi törvény azon intézkedéseinek vagyunk hajlandók betudni, melyek nem képeztek a szövetkezeteket egyes lelkiismeretlen kizsákmányolók ellen megvédeni.

Nem helyesebbnek ugyan, ha a szövetkezeteket olyformán reformálnák meg, hogy a hitel-üzlet kiterjesztése nem történhetne meg olyan egyénekre is, kik nem tagjai a szövetkezetnek. Nem látjuk ugyan be, hogy a szövetkezet saját tagjainak ellátása után mi okból nem segíthetne szűkölködő embertársain, kik bármely körülményről fogva nem léptek be a szövetkezetbe. A czél azonban, mely szemünk előtt lebeg, — nem lehet más, — mint embertársaink anyagi és erkölcsi segítése s nem az osztalék, sem a tartalék alap gyarapítása. A füslyt azonban magára a *megalapításra* kell fektetnünk. A kereskedelmi törvény ide vonatkozó intézkedései nem adnak biztosítékot arra, hogy csak szolid vállalattal van dolgunk. Ennek tulajdonítható be az üzérkedés, mely a szépen megindult szövetkezeti mozgalmat különösen a mult évtized vége felé annyira drizskreditálta, hogy a legnagyobb erőfeszítésre van szükségünk az ügyet újból a rendes mederbe terelni.

A szövetkezeti eszmét kompromittáló bűnperek behatása alatt s engedve a több oldalról jövő sürgetésnek a kormány már vagy három esztendeje készítette el a szövetkezetek reformját képező törvénytervezetet. Ez a *Nagy Ferencz-féle* szövetkezeti törvényjavaslat. Ebből azonban maig sem lett törvény. Mivel ez nem sürgős, valamint hogy az adó- és biztosítási-reform sem szükséges. Ezt a Nagy Ferencz-ide tervezetet különben, mint értesülünk, tárgyalás alá vették az igazságügyminiszteriumban. Magához a tervezethez itt részletesen hozzá nem szólhatunk. A tervezet általában véve jó. Alapintencziója értelmében a legfőbb gondot arra kell fordítani, hogy a szövetkezetek alapítása korrekten uton történjék, a mi biztosítja a tagokat, hogy a társaság szeliden jött létre. A szövetkezetek lét feltételeit a szabad mozgás és autonómia képezi. A felügyeletnek nem szabad oly mérvben kitérnie, hogy a szövetkezeti tagok önrendelkezési joga tulságosan korlátozassék. A javaslathoz a *Ilaizi Szövetkezetek Központi Hitelintézete* is általában véve hozzájárult, mi elég biztosíték arra nézve, hogy a Nagy Ferencz tervezete lényegesen hozzájárul a szövetkezeti ügy propagálásához. A részletekben azonban több módosítást ajánlanánk. Ilyen pl. az az igazságtalan s méltánytalan rendelkezés, mely a szövetkezet esőbjejtása esetére a volt tagokat is felelőssé teszi. A tervezettel azonban már csak azért sem foglalkozhatunk részletesen, mivel az igazságügyminiszteriumban folyó tárgyalások befejezése után az egész ügy újból egy vegyes ankét elé kerül. A Nagy Ferencz-féle szövetkezeti törvényjavaslat sorsa tehát bizonytalan, a milyen bizonytalan maga a szövetkezetek reformja.

Az ügy állítólag nem sürgős. Az uralkodó rendszer ezen perfid okoskodása nem érthetően előttünk. A pénz és áru-azsora korlátozásával hitel- és fogyasztási szövetkezetek alakítása útján a liberalizmus üzenetlen támogatónak érdekei szenvednének csorbát. A közvetítő kereskedelem és a takarékpénztárak boldogulása fontosabb állami érdekét képez, mint a magyar nemzet zömének anyagi fejlődése. Aztán a szövetkezeti ügy nagyon alkalmas arra, hogy az embereket függetlenítse azon erkölcsi békák alól, melyek lehetetlenné teszik a nemzetre a liberalizmus felfogatató karjaiból való kibontakozást. Ez az erkölcsi szabadulás, melynek nyomában járna a politikai meggyőződés szabad nyilvánulása és érvényesítése, nagyon kellemetlenül ériutené az uralkodó rendszert, a mely mig uralni fogja a kapitalisztikus gazdasági irányt, nagyon sok, a nemzeti érdekeket szolgáló reformra fogja rámondani, hogy most még nincs szükség reá.

* **Magyar Agrárpolitika.** *Tizza* Istvának ezen czim alatt megjelent füzeté, mely a mezőgazdaság bajainak orvoslását egyedül a vámos emelése által hiszi elérhetőnek, e mellett pedig melegen pártolja a papirosbuzával fizött szédelgéseket s támadja a kettős valuta hivat, több oldalról hivta ki a czáfolatot. Legújában *Zselensky* Róbert gróf száll sikra ellene s a „*Magyar Gazdák Szemléje*”-ben megjelölő dolgozatában sok tudással és erős meggyőződéssel mutatja ki *Tizza* nézeteinek tarthatatlan voltát, a mennyiben azok az agráriusoknak a bürzével szemben elfoglalt álláspontjára vonatkoznak. Mialatt *Tizza*ának ígért válasza még mindig késcik, ellene a vidék is megmozdul s *Emődy* József nyitrai földbírtokos szintén egy legközelebb megjelölő dolgozatban tör lánzsát az agrártörékvések jogosultsága mellett s követeli a gazdáknak és a mezőgazdaság barátainak tömörülését és együttes munkásságát.

* **Peronoszpóra** lépett fel bizonyára a sok esőzés következtében, amint országszerte, úgy a mi szölleinkben is és pedig nagy mértékben. A földművelési miniszter ebből kifolyólag felhivja a hatóságot, hogy a védekezésre minden intézkedést tegyen meg, különösen az egyes szőlőgazdákat figyelmeztesse kötelességükre önjavukért. Az intézkedés és permetezés azért is sürgössé válik, mert ellenesetben tönkre megy a bűnek mutatkozó termés, mely elé sok várakozással tekintettek gazdáink.

* **Fedezei kötések.** Európa egyes ailaibaiban, hol a lesújtott gazdaosztály keresi a bajnak okait, mindinkább erősülő mozgalom indult meg a bürzei spekulációnak azon módja ellen, melyet *papirosbuzának* nevezünk s a mely ellen az agráriusoknak végül nálunk is sikerült felkölteni a közvéleményt. Ez az eredmény nem ment erőfeszítéshez és szívós munka nélkül. A kiknek hite az, hogy mezőgazdaságunk éppen a spekulációnak tévedései miatt szenved aynyit az alacsony árak miatt, természetesen elítélnék minden olyau törekvést, a mely a gazdák jólétét aláásó papirosbuza terjedésére szolgál. Sajnálattal kell kiemelnünk azt, hogy a *Magyar Mezőgazdák Szövetkezete*, mely címénél, alapszabályainál és az alapítók intenczióinál fogva a gazdák barátja kell hogy legyen, ezzel ellentétben a bürzén való spekulációra, *fedezei kötések*-re igyekezik reá bírni a közönséget. Szó nélkül ezt annál kevésbbé lehet hagyjanuk, mert a szövetkezeti lobogó éppen nem való arra, hogy ilyen *contreband* védelmére szolgáljon. Kultiválja a *Magyar Mezőgazdák Szövetkezete* azt a téres mezőt, amelyet kultiválni hivatása és ne segítsen a *jobberek*-nek az ő határidő-kötéseikkel kicsavarni a gazda kezéből fáradozásainak jogos jutalmát. Azt hisszük, ez csakugyan nem hivatása.

* **Iparunk koncentrációja.** Az az egész ségtelen összpontosítás, mely közgazdasági életünknek egyik legnagyobb betegsége, sehol sem mutatkozik pregnansabbul, mint éppen az ipar terén. Így a mult évben, mint az A. E. jelenti, az országban 51 nagyobb iparvállalat alakult. ezek közül csak 27 létesült vidéken 24 ellenben a fővárosban. Érdekes, hogy még a bányás és fatermelő-társaságok is, melyeknek természetes helye a vidék lenne, a fővárosban jönnek létre. A főváros tulsulyát egyébként leginkább mutatja az iparos vállalatokban fektetett tőke, mely M. C. szerint következőleg osztott meg. A *fővárosi* vállalatok alaptőkéje volt 1896-ban 1837 millió forint; a *vidékieké* 446 millió, tehát még *negyedrésze sem* annak, a mit Budapest fölmutat. Ezek a számok minden további magyarázat nélkül is bizonyítják, hogy mennyire haladunk a gazdasági oligarchia felé s a nagy ipar fejlődése mily kevésbé veszi figyelembe a vidék érdekeit, a melyek nézetünk szerint nemzeti érdekek is. Ezzel az irányzattal szemben hiába igyekeznek magukat vidéki városaink kaszárnnyak, kir. táblák és egyéb bürokratikus intézmények kikönyörgése által kárpótolni.

Apró hirdetések.

E rovatban köztölt egy-egy hirdetésnek, ha lakozim nincs kitöve 4 soros terjedelemben egyszeri közlésre 30 kr. Minden további sor 4 kr. — Ha az apró hirdetés 6-szor vagy ennél többször adatik fel, megjelenésenként 20 kr ért véteik föl.

Értesítéseket díjtalanul ad a kiadóhivatal bárkinek, vidéki levelekre, ha 5 kros válaszó-levély mellékeltekkel válaszol.

ELADÓ HÁZ.

Egy három lakásból álló ház eladó. Van benne egy utcái lakás három szoba, ivéges folyosó, konyha, kamra, pincze, padlás s ezenkívül két udvari lakás, mely 1-1 szobából, konyhából, kamrából áll. Van udvara és termőképes szőlővel beültetett kertje. Tudakozódhatni a kiadóhivatalban.

GAZDATISZT

keresztény, 48 éves, ki 25 évi működése alatt szerzett nagy gyakorlottságával úgy a belső, mint a külső teendőket mintaszertien végzi. azonnali belépésre vagy július elsejére ajánlkozik. Czim a kiadóban.

HÁZVEZETŐNŐI

állást keres egy a háztartás minden ágában járatos fiatal hölgy. Legszívesebben papi házhoz menne, vagy mint anya-helyettes, árva gyermekek mellé. Ajánlatok „Csendes Otthon” czim alatt a kiadóhivatalba küldendők.

KIADÓ

2 esinosan butorozott világos nagy szoba. Mindkettőben két-két ágy van. A bérbeadás igen mérsékelt árért történik. Tudakozódhatni a kiadóhivatalban.

FELOLVASÓNÓ

és társalkodónőnek ajánlkozik fiatal művelt uri leány. Czime a kiadóhivatalban.

VIG KEDELYŰ

előkelő családból való leány ajánlkozik előkelő urhölgy mellé a fürdőidényre szórakoztató társul, esetleg utazásához utitársul. Értesítést ad a kiadóhivatal

BUTOROZOTT SZOBA

kiadó magános urnak takarításal együtt. Czim a kiadóhivatalban.

KITÖMÖTT ÁLLATOK

igen jutányos áron kaphatók. Czim a kiadóhivatalban.

FIATAL ÁRVA

leány, igen jó családból való, mint házikisarszony keres alkalmazást uri családnál, esetleg magános öreg urhoz is elmegy. Ajánlatokat „Árva leány” czimen továbbit a kiadóhivatal, a hol egyuttal a czim is megtudható.

Kőrösi Gyula

épület- és butor asztalos üzlete

Székesfejérvárott,

Jókai-utca 16. szám.

Jó ajánlatokkal rendelkező

ügynökök

alkalmazást nyezhetnek magas jutalék mellett a legnagyobb osztrák faredő-gyárnál, hol e szakmába vágó munkák készíttetnek.

Goldschmied és Schwab

Prága-Bubna.

RODE IMRE

URI ÉS NŐI DIVAT ÜZLETE

Sz.-Fejérvárott, Nádor-utca 12.

A mélyen tisztelt vevő közönség becses figyelmét batorokodom felhívni, tavaszi és nyári árukra, melyek új üzletemben nagy választékban, legjobb minőségben olcsó áron szerezhetők nálam be; u. m. divatos férfi és fiu kemény és puha

KALAPOK.

Női, férfi és fiu szalma kalapok.

Férfi Chiffon ing

sima, szegélyezett, himzett gallérok fehér és színes, divatos formákban, férfi hállo ingek, a legjobb gyártmányu lábravalók szatén és köpper

REKLAM NYAKKENDŐK

a legdivatosabb formában és színekben drb. 20—25 kr.

BŐR KESZTYŰK

elismert legjobb gyártmányu női- és férfi, minden létező színekben 1.20.

Nagy választék szövött árukban

u. m. férfi, női és gyermek harisnyák, női, férfi czérna, és selyem kesztyűk. Női, és férfi nap- és esőernyők, kész fiu, és lányka ruhák, női bluzok, kötények mosó, és lüszter, váltfüzők (mider), csipkék szalag és Schweiczi himzések, kötő és horgoló pamutok gyolcs vásznak siffon, és minden e szakmába vágó rövidáru cikkek.

Hirdetések

felvétetnek kiadóhivatalunkban jutányos áron.

Csak csekély

HAVI RÉSZLETFIZETÉSRE

kaphatók!

Legújabb divatu tavaszi-gallérok és kabátok.

Kész férfi- és gyermekruhák minden nagyságban. Kanavász, vászon és minden e szakmába vágó cikkek, valamint

ingek, gallérok és lábravalók, nap- és esernyők dus választékban.

— Nagy raktár asztal- és futó-szőnyegeken. —

LÓWY ADOLF

+ + + + +

SZ.-FEHÉRVÁR.

(Felmayer mellett.)

TEJES MENYASSZONYI KEZELÉST ELVÁLLALOK.

|| ISMERLENY HAVI RÉSZLETFIZETÉSRE ||

IFJ. FÜSTER IMRÉNÉ

butorraktára és kárpitos-üzlete Sz.-Fejérvárott, Iskola-u. 10.

Ajánlja saját gyártmányu:

háló, ebédlő, szalon és uri szoba berendezéseit, melyek művészi kivitelben mindenkor raktáron vannak.

Egész lakosztályok bebutorozása rövid idő alatt izlésesen és jutányos áron készíttetnek.

ANTIK, ROKOKÓ, BAROCK-STYLŰ BUTOROKAT SAJÁT RAJZAI és TERVEI SZERINT KÉSZIT.

Elvállal tapettázásokat jótállás mellett.

Butortermei a nagyközönség rendelkezésére állanak és bármikor megtekinthetők.

Nyomatott Számmér Imréné, Székesfejérvárott